

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18

Fylke: Sogn og Fjordane

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Hornindal

Emne: Juletre og julekalen.

Bygdelag: Nordstranda

Oppskr. av: Rasmus Havelseren

Gard: Havelseren

(adresse): Hornindal

G.nr. 9

Br.nr. 5

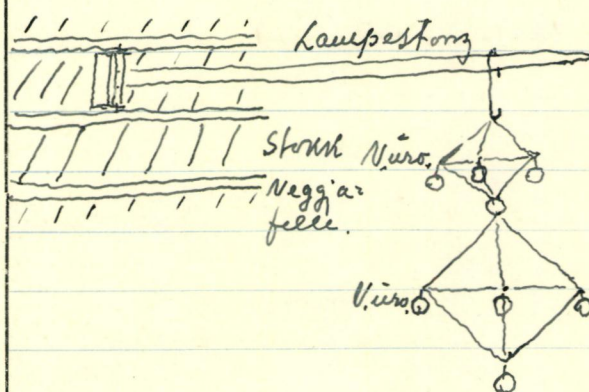
A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter ³andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1 No er det vanleg å ha juletre, somme heimar har ikkje.
- 2 Ved 1885 hadde vi juletre heime.
- 3 Her var omgangs-skule. Hos oss var skulerommet i arbeidstova. Dit kom læraren og pynta juletre for borna jule 1888. I kyrkja var juletre fyrst ved 1910.

- 4 Inn i stova over døra vart sett eit par einestriker over kots. Teudhakka einestrik var strødd på bøkkel- la ute, og inn i stova over det reinsteira golvet. Var slik god, fersk auge av einen. Men einde laupen og i laupestonga - laupeveiva, der kola hadde heuge før- hekk. Verdens iro - kubbisar, brøndene saman av holm- stra. Dei var aldri i ro. Gerne dei og var glittekalen i kjemene. Uroa vart hangande over jule, inn i det nye året.

- 5 Delvis pyntar ein stova so om ein har juletre.
- 6 Vanleg 2,5 m. høgt juletre
- 7 a Treet vart pynta med papirband, papirlentjer, glittek, jule- masse m. m. av bakarsaker - kringler, søtekaker.
- b For var det heimeloge talgjos i holdarar, no stearingjos i kjeper.

- 8 Det er nor og born - helst voksne søstre, som pyntar treet.
- 9 Juletreet står fritt på golvet i stova, der er plass for eldre, for eldre og born å gå rundt. - Er det berre 2-3 menneskje i huiene, står treet gjerne på eit bord - er då berre 1-1,5 m høgt.
- 10 Lyosa vert kvikke juleafta i 4-5 tima, seinare - gjerne nyltårsafta.
- 11 Juleafta og nyltårs^{afta} går ein rundt treet og sving:
Her kommer dine arme sønn, No komu Einbeuglar med helsing i stg,
Himmelske Fader, herleg itau like, Dover den Herr, den mektige konn
ge med ore, Jeg er så glad hver julekveld, All tid freidig nær
du går, Kjorlighet fra Gud sprunger like ut, Deilig er jorden,
Glade jul, hellige jul - og fleire.
- 12 Treet vert ståande til trettaendte jul - 6te januar.
- 13 Borna får gjerne hauke ein del av treet nyltårsafta, resten får dei plukke av, for ein tek stasen av, og gjever den i ei pappkasse til neste julehelg.
- 14 Juletre^{for} - gjerne ein ein eller ein firekvart - her er like fine. I det seinare er her planta gran, sia smågrana vert so stor, har ein bruka gran til juletre.
- 16 Eg var råa 19⁰⁷/₁₀ i Valset, Hedmark. Der brukte ein juleafta å sette ei lita gran på kvar side åt låvebrua inn med låvebrua. I den eine grana hadde ein juleverk eller julebondaen åt småfuglane. Her sette ein julebondaen på ei trode - stong ut for stoveglaset.

- 1 Eg sjnest å minnst at ein hadde fjutt med halme over golvet juleafta.
- 2 Halmen som var teukt til dette, var bunta i ein vandel.
- 3 Halmen vert strøtt ut over golvet.
- 4 Vi sov ikkje i halmen juleafta, men i seugane som vauleg. I granebygda nord om fjellet Osdal, Nolda - laga dei flatseng på golvet til alle brunses folk juleafta, og der låg dei, gjerne halst på klatte, for å vere snart ferdige til å gå i fjøsen og ordne der, om noko kom på - at ei kjr bar eller auna. Elles var der kjorekors på fjøstora til venne. Halmen på golvet og flatsengane vart ordna bort, når juledag var over. ³⁰/₅1950.